

Nederlandse Vereniging voor

Logopedie en Foniatrie

Meertaligheid en de taalontwikkeling bij kinderen

MEERTALIGHEID en DE TAALONTWIKKELING VAN KINDEREN

WAT GOED IS DAT OUDERS WETEN ALS HUN KIND MET MEER TALEN IN AANRAKING KOMT.

WAAR OUDERS MET EEN ANDERE TAAL DAN HET NEDERLANDS ALS MOEDERTAAL OP KUNNEN LETTEN BIJ DE TAALONTWIKKELING VAN HUN KINDEREN.

WAT OUDERS ZELF KUNNEN DOEN OM EEN KIND MET SUCCES MEERTALIG OP TE VOEDEN.

Inhoud

- Taalontwikkeling en de cultuur thuis
- Hoe leert een kind meer talen
- Eén-persoon/situatie-één-taalstrategie
- Overheersende taal en voorkeurstaal
- Drietaling opvoeden
- Drie talen in de praktijk
- Spel en de ontwikkeling van taal
- Hoe stimuleer je het kind om met anderen te praten
- Voorbeelden om de taalontwikkeling te stimuleren
- Tips en adviezen
- Kijk op Kind en Taal
- Andere websites
- Boekentip
- Colofon

Taalontwikkeling en de cultuur thuis

De situatie binnen het gezin heeft invloed op de taalontwikkeling van kinderen. De culturele achtergrond van thuis bepaalt grotendeels hoe de taalontwikkeling bij kinderen vanaf de geboorte verloopt.

Of er binnen het gezin veel of juist weinig wordt gesproken, maakt uit voor het aanleren van de taal. Kinderen horen en leren door die situatie de moedertaal op een bepaalde manier. Je ziet dit terug in de verwerving van een tweede of derde taal. Een goede basis in de thuistaal is belangrijk voor het aanleren van het Nederlands.

In Nederland is de algemene opvatting dat allochtone kinderen hun thuistaal maar moeten vergeten als ze naar het basisonderwijs gaan. Ouders krijgen vaak het advies om thuis alleen Nederlands te praten. Dit is in veel gevallen echter af te raden, bijvoorbeeld als de ouders zelf niet goed Nederlands spreken.

Er is een verschil hoe de taalontwikkeling verloopt bij verschillende culturen. In Nederland zijn we bijvoorbeeld gewend om bij alles wat we doen veel te praten. Het culturele uitgangspunt is dat we 'bovenop de ontwikkeling van kinderen zitten'. Die cultuur kun je niet zomaar vertalen naar de opvoeding van kinderen uit andere culturen.

Het ongunstig afschilderen van thuistalen heeft invloed op het zelfbeeld van kinderen. Ze kunnen het gevoel krijgen dat hun culturele achtergrond minder aanzien heeft, wat weer tot een negatief zelfbeeld zou kunnen leiden.

Door een positieve houding over meertaligheid krijgen meertalige kinderen de boodschap dat ze mogen zijn zoals ze zijn. Dit geeft een meer vruchtbare bodem voor onder andere het behalen van schoolsucces en zorgt voor een positief ik-beeld. Ook neemt het onderlinge vertrouwen tussen school en kind of ouders en kind er door toe. Een nieuwe taal leert een kind makkelijker als er met respect over de thuistaal wordt gesproken.

Wanneer de ontwikkeling in de eerste taal niet (meer) goed verloopt, zal het leren van de Nederlandse taal moeilijker gaan.

Hoe leert een kind meer talen

Meerdere talen aanbieden hoeft geen probleem te zijn. De eerste vraag die ouders zich moeten stellen is: kunnen we de talen op gelijk niveau van elkaar aanbieden. Op welk niveau spreken wij de verschillende talen zelf? Voor een goede taalontwikkeling van het kind is het beter als vader en moeder allebei de taal met het kind spreken die ze zelf voldoende beheersen; welke die dan ook is. In die taal kun je jezelf het best uitdrukken; dat is je 'hartetaal', de taal van je hart.

Ouders die meerdere talen op gelijkwaardig niveau met elkaar spreken, kunnen deze talen zonder probleem aan de kinderen aanbieden. Maar doe dat wel consequent in bepaalde situaties of door bepaalde personen. Je kan daarbij de 'één persoon - één taal strategie', of de 'één situatie - één taal strategie' toepassen. Een kind opvoeden in een taal die je zelf maar beperkt machtig bent, is niet aan te raden.

Het praten van Nederlands en een andere taal kan door elkaar lopen. Kinderen die vanaf de geboorte twee talen aangeboden krijgen, leren die talen net zo goed als kinderen die één taal leren. Het is wel belangrijk dat de talen op een goede manier worden aangeboden. Spreken beide ouders nauwelijks Nederlands dan zouden ze het beste het kind op jonge leeftijd op een peuterspeelzaal kunnen plaatsen en Nederlandse programma's laten zien. Leert het kind het Nederlands als een tweede taal (boven op de eerste moedertaal), dan is het gunstiger dat hij zo vroeg mogelijk veel en correct Nederlands krijgt aangeboden.

Eén-persoon/situatie-één-taalstrategie

Zoals gezegd, bij een meertalige opvoeding is de één persoon- één taalstrategie een goede manier om kinderen twee talen tegelijk aan te leren. De vuistregel is dan: probeer de talen te scheiden. Wie van de ouders spreekt thuis Nederlands en wie de tweede taal? Is moeder beter in het Nederlands, dan spreekt zij die taal en vader de thuistaal. Of door per situatie af te spreken welke taal er gesproken wordt. Dit heet de één-persoon/situatie-één-taalstrategie.

Ouders kunnen afspreken dat de minderheidstaal thuis gesproken wordt. Voorwaarde is wel dat ze die taal allebei goed beheersen.

Een andere afspraak kan zijn dat de eerste zin telt: Als een zin in een bepaalde taal is, is het antwoord ook in diezelfde taal.

Het is belangrijk dat die manier gekozen wordt die het beste bij het gezin past. Er is niet slechts één goede manier; er zijn meerdere mogelijkheden die tot hetzelfde resultaat leiden.

Overweeg het volgende voor uzelf:

- bij welke taal voelt u zich het meest op uw gemak? Het kan zijn dat het spreken in een bepaalde taal tegen uw kind als 'onecht' aanvoelt. Kies die taal waarbij u zich prettig voelt.
- Wanneer ouders verschillende talen spreken en elkaars taal niet kennen, kan het zijn dat zij opmerkingen die tegen het kind gemaakt worden in een andere taal niet begrijpen. Spreek er samen over wat er gezegd is. Zo hoeft geen van beiden zich buitengesloten te voelen. Ook kunt u overwegen de taal van uw partner te gaan leren.
- Zorg dat het taalaanbod voor beide / alle talen die het kind leert gelijk verdeeld is. Probeer in alle talen zoveel mogelijk verschillende situaties en dus ook woorden / taalervaringen aan te bieden.
- Eenmaal gekozen om een bepaalde taal aan te leren? Ga hier dan mee door, ook op de lange termijn. Een taal zal verarmen en uiteindelijk verdwijnen wanneer u er na enige tijd mee stopt de taal aan te bieden.

Andere overwegingen om mee te nemen:

- in welke situatie bevindt u zich als gezin: zijn er veel veranderingen? Is er stabiliteit en rust?
- Is er voldoende tijd beschikbaar om met uw kind door te brengen en dus de taal aan te bieden?
- Wanneer u met uw kind bent, hoe brengt u de tijd dan door? Hoeveel spreekt u met het kind en wat doet u dan voor activiteiten?
- Kunt u het kind in de te leren taal voldoende taal aanbieden ook op een wat hoger niveau?

- Overweeg voor uzelf of u de taal die u het kind naast uw moedertaal wil aanleren voldoende beheerst. Het kind zal alle structuren, en dus ook verkeerde, aanleren en overnemen.
- Heeft u toegang tot materiaal in de taal die u aan uw kind wilt leren?
- Heeft u contacten in de taal die het kind moet leren? Zo kan het kind nieuwe ervaringen opdoen met de taal.
- Het kan zijn dat het aanleren van de andere taal juist druk geeft in plaats van dat het een verrijking is. Houd goed in de gaten of uw kind het aanleren van de taal als plezierig ervaart.
- Waarom wilt u een taal aanleren?
- Houdt u zelf van taal, of houdt u niet van praten? Ouders zijn het taalvoorbeeld voor hun kind, of juist niet!
- Sommige kinderen leren heel makkelijk taal, andere kinderen hebben daar meer moeite mee. Dit verschil is normaal. Als uw kind erg veel moeite heeft met het leren van een taal, kunt u hier eens over praten met uw huisarts of de arts van het consultatiebureau.
- Breng eens in kaart met wie uw kind eigenlijk (per dag / week) spreekt en dus welke taal uw kind krijgt aangeboden. Bekijkt u dan eens in hoeverre bepaalde personen de verschillende talen kunnen helpen stimuleren.
- Spreek met de verschillende personen die betrokken zijn bij de opvoeding over de meertalige opvoeding. Het is belangrijk dat iedereen ongeveer dezelfde visie heeft.

Overheersende taal en voorkeurstaal

Later, als het kind naar school gaat, zeggen ouders soms dat één van de talen een overheersende taal wordt. Dat is meestal het Nederlands. Het kind hoort die taal op de meeste plaatsen buiten het gezin. De andere taal, vaak de thuistaal, raakt daardoor wat ondergesneeuwd. Terwijl de ouders het wél belangrijk vinden dat hun kind beide talen leert. Dan kan het beter zijn als de ouders thuis met elkaar en met het gezin ook de 'ondergesneeuwde taal' spreken. Uw kind komt daardoor meer met die taal in aanraking en leert die taal ook. In dat geval kunt u beslissen om thuis geen Nederlands meer te spreken, want dat leert het kind buitenshuis prima. Maar alleen uw eigen taal/talen, zodat het kind daar thuis meer mee in aanraking komt dan anders het geval is.

Als het Nederlands de meest dominante taal van het kind wordt is dat meestal niet tegen te houden. Dat merkt u als het kind vaker antwoord geeft in het Nederlands. Het Nederlands wordt dan steeds meer de voorkeurstaal. Het is prima als ouders in hun thuistaal tegen hun zoon of dochter blijven spreken. Daardoor zal het begrip van ook die taal zich verder ontwikkelen. Wel kan het spreken van de thuistaal door het kind achterblijven. Het is zelfs mogelijk dat de kinderen de andere taal/talen uitstekend begrijpen, maar niet vloeiend spreken.

Blijf ze in ieder geval aanmoedigen de thuistaal te spreken en geef kinderen hiervoor complimenten. Het kind komt met de thuistaal in aanraking door thuis de thuistaal te spreken. Maar ook door hem of haar in te schrijven bij clubs en verenigingen waar de thuistaal gesproken wordt. Veelvuldig contact met de thuistaal zorgt ervoor dat het kind die taal actief gebruikt. Zo kan hij zich in verschillende spreek situaties uitdrukken en krijgt een grotere woordenschat.

Door gewenst gedrag te belonen met een compliment maakt u duidelijk dat u het fijn vindt als kinderen de thuistaal spreken. Dit werkt beter dan streng te zijn als ze het niet doen.

De belangrijkste vraag bij het aanleren van verschillende talen is: welke talen zijn voor de kinderen belangrijk om te begrijpen en te spreken, nu en in de toekomst? Nederlands is belangrijk. Het is de taal van het land en de voertaal op school. Misschien hebben de kinderen later zelf de wens of de interesse om ook Turks, Marokkaans-Arabisch of een andere taal te spreken.

De thuistaal is de taal van vader en moeder en dus het communicatiemiddel tussen de ouders onderling. Soms is er nog een derde taal binnen het gezin: als vader en moeder elk een eigen taal hebben. De thuistaal is het communicatiemiddel om met de cultuur verbonden te zijn. Zo kunnen kinderen in contact blijven met familieleden in het land van herkomst. En natuurlijk met de cultuur en eigen tradities.

Drietaling opvoeden

Net als bij twee talen geldt de één-persoon/situatie-één taal-strategie ook voor een drietalinge opvoeding. Drie talen tegelijkertijd leren is best veel, maar wel mogelijk. Er zijn geen (wetenschappelijke) argumenten waarom ouders dat niet zouden moeten doen. Het is overigens heel goed voor te stellen dat ouders hun kinderen drie talen willen aanleren. Waar heb je dan extra rekening mee te houden?

Als je kiest voor meerdere talen kan het kind er langer over doen om de talen te verwerven. Bij twee talen bijvoorbeeld gaat de stijgende lijn in de ontwikkeling niet zo snel als bij het leren van één taal.

Na enkele jaren wordt die achterstand overigens over het algemeen ingehaald. Het is dus voorstelbaar dat het bij drie talen nog weer langer duurt. Houd dus rekening met een mogelijk vertraagde taalontwikkeling in de eerste vijf levensjaren.

Overigens is een vertraging wel normaal, omdat het kind elk nieuw woord in meerdere varianten moet leren. Bovendien moet hij dan leren welk klankpatroon, woord en grammaticale constructie bij welke taal hoort. Hoe meer talen kinderen 'moeten' leren, hoe lastiger of langduriger dit kan zijn.

Of eventuele achterstanden in taal worden ingehaald ligt aan wat het kind 'in huis heeft' aan bijvoorbeeld taalgevoel, intelligentie en een goed gehoor. En ook aan de omgeving: is die voldoende stimulerend voor de taalontwikkeling.

Zoals gezegd, het is mogelijk om een kind drietalig op te voeden. Let er dan wel op dat het kind de taal die hij op school moet spreken voldoende beheerst om ook wat moeilijker opdrachten uit te voeren. Wat goed werkt is het afspreken van bepaalde tijden waarop u met elkaar een van de drie talen gebruikt. In die periode worden boeken gelezen, films gekeken, gesprekken gevoerd, uitstapjes gemaakt met de gekozen taal als voertaal. Dit kunt u per taal afwisselen. Het is belangrijk om bewust tijd te reserveren voor activiteiten in een bepaalde taal, zeker als er drie talen geleerd worden.

Drie talen in de praktijk

Om voor te stellen hoe het kan gaan met drie talen: denk eens aan een gewone situatie waarbij het kind drie talen kort na elkaar hoort, zoals het ontbijt. Neem bijvoorbeeld Arabisch, Engels en Nederlands. Vader maakt met het kind ontbijt en spreekt Arabisch. Hij leert het kind het woord melk in die taal. Dan komt moeder aan tafel en vraagt om 'milk'. Als de vader even later weg is vraagt de moeder het kind om 'melk'. Het is mogelijk; de vraag is of je dat kunt volhouden en echt wilt bereiken.

Het is goed dat ouders erover nadenken of die drie talen tegelijk écht zo belangrijk zijn. Welk doel streef je na? Hoe moeilijk wil je het jezelf en je kind maken? Misschien bied je het kind

met twee talen ook voldoende. Hij kan met familie communiceren én je geeft het kind de taal van het land waar zijn 'roots' liggen. Dit is vaak de reden die ouders noemen bij de keuze voor meertalig opvoeden.

Het advies voor de taal die niet een van de moedertalen van de ouders is, of geen onderling communicatiemiddel: voeg die pas later toe, in het kader van het onderwijs of peuterspeelzaal. Doe dit als het kind er functioneel gezien iets aan heeft. Dat wil zeggen dat hij de taal écht kan gebruiken om te communiceren. Hij heeft dan een goede basis gekregen in drie talen.

Spel en de ontwikkeling van taal

Spel is belangrijk voor de ontwikkeling van de taal. In spel worden allerlei vaardigheden geoefend die van belang zijn om taal te kunnen gebruiken als communicatiemiddel. Aanvankelijk zijn nonverbale activiteiten hierbij van belang; zoals het om de beurt iets doen, een geluidje maken bijvoorbeeld of een keer blazen met bellenblaas.

Later speelt een kind het volwassen leven als het ware na. Door interactie met de volwassene of een ander kind en door het voorbeeld van de volwassenen om hem heen leert hij:

- te verwoorden wat hij doet ("Ik maak een heerlijke pizza voor jou. Met kaas en salami!")
- plannetjes te maken ("Eerst moet ik de bodem maken. Wat heb ik daarvoor nodig?")
- problemen te verwoorden ("Oh jee, nu is het blaadje kapot gegaan. Toch wil ik er een mooie vlieger van maken. Mama, mag ik een plakbandje?")
- afspraken te maken ("Dan doen we wie het eerst bij de deur is. Maar je mag niet op je sokken glijden, hoor!")

Gezelschapsspelletjes, zoals memory, lotto en domino kunnen ook zeer geschikt zijn om taal te leren, vooral voor het leren van (nieuwe) woorden. Door te benoemen of te omschrijven en te (laten) raden wat er op het plaatje staat breidt een kind zijn/haar woordenschat uit.

Hoe stimuleer je het kind om met anderen te praten

Een kind kan zich goed ontwikkelen met de spraak en taal, maar toch weinig spreken met andere kinderen. Hij gaat misschien naar de peuterspeelzaal, een uitstekende omgeving om contact te leggen met andere kinderen.

Het kan zijn dat uw kind zich nog niet zeker genoeg voelt om vrij te communiceren met leeftijdsgenoten. Wanneer u als ouder dit (te) direct probeert te stimuleren, dan kan dit averechts werken. Een beter alternatief is als u probeert om een meer veilige situatie te creëren voor uw kind bijvoorbeeld door een vriendje/vriendinnetje uit te nodigen bij u thuis te komen spelen.

De spelsituatie kan invloed hebben: 'winkeltje spelen' lokt wederzijds taalgebruik uit. Soms is het dan wel nodig dat u zelf eerst meespeelt.

Of een ander 'net-alsof spel'. Samen varen in een boot (een grote doos) en gaan slapen/eten. Een circusvoorstelling maken met kunstjes (koppeltje duiken; lopen over een lint dat op de vloer ligt).

Een tentje maken van doeken over twee stoelen; een trein maken door stoelen achter elkaar te plaatsen (de conducteur komt kaartjes knippen; verkleedkleden kunnen een aanvulling zijn).

Misschien heeft de leeftijd van het kind dat u uitnodigde om mee te spelen nog invloed. Een jonger kind dan uw zoon of dochter kan uitlokken (prikkelen) tot meer communiceren. U kunt uw kind vragen om de 'gast' te laten zien waar zich iets in huis bevindt door ernaar te wijzen.

Voorbeelden om de taalontwikkeling te stimuleren

Praat veel en in een rustig tempo. Spreek de letters duidelijk uit (dit heet articuleren). Spreek met uw jonge kind met pauzes over de situatie van dit moment (het hier-en-nu). Maak korte zinnen, herhaal deze en maak ze langer. Twee voorbeelden met de woorden vogel en boek:

Vogel! Daar vogel! In de boom. Vogel in de boom. Daag! Dag vogel in de boom.

Boek. Boek pakken? (pak het boek) Boek lezen? (open het boek) Ooh. mooi boek! (kijk nieuwsgierig) Kom maar... We gaan een boek lezen.

Samen spelen, samen lezen, samen dingen ondernemen/ontdekken/ervaren/voelen/ruiken en proeven. Laat het kind het beleven en doorleven. Doe dingen die u zelf leuk vindt om te doen, uw enthousiasme maakt het kind enthousiast en daarmee leert het makkelijker. Zoek het vooral in simpele alledaagse dingen die u met uw kind samen doet: boodschappen, klusjes in huis, de afwas, spelen.

Denk aan de auditieve (=luister) kant: zaken die met waarnemen en luisteren te maken hebben. Wijs je kind op alledaagse geluiden, 'muziek' maken (ook lawaai met doosjes, potten en pannen!), zingen, versjes.

Geef aandacht aan de visuele kant door te kijken en vergelijken. Klinkt lastig misschien, dus hou het simpel: insteekpuzzeltjes maken of met blokken bouwen. Als het kind al wat woordjes kent, kun je voorwerpen zoeken thuis of in de supermarkt. Samen dezelfde memoryplaatjes bij elkaar zoeken, sorteren bij het opruimen van speelgoed of bijvoorbeeld de sokken (van jou... van mij...).

Een belangrijke vaardigheid die het kind moet ontwikkelen, is die van imitatie. Als het goed gaat, zal uw kind dat wat u zegt steeds meer gaan nazeggen. U hoort hem/haar dan steeds als een soort echo van uzelf. Dit is héél belangrijk. Zijn/haar imitatie hoeft zeker niet foutloos te zijn!

Aanmoediging, beloning, enthousiasme, rust, samen doen, ontdekken, uitdagen, ondernemen, beleven, volgen... het zijn allemaal woorden die passen bij de taalstimulering van een kind.

En: volg uw intuïtie. Gaat het niet zoals u hoopt of verwacht, of blijft u met vragen of onzekerheden zitten, wacht dan niet te lang. Want uw kind zit volop in de meest taalgevoelige periode van zijn leven en die moet goed worden benut. Praat erover met uw huisarts of de arts van het consultatiebureau. Die kan u doorverwijzen naar een logopedist. Zij kan u verder helpen met adviezen, tips en voorbeelden op maat voor u en uw kind. Als ouders zorgen of twijfels hebben, dan is dat vaak niet ten onrechte!

Jonge kinderen

Motiveer en maak kinderen enthousiast voor de talen. Help waar nodig, maar volg ze ook zoveel mogelijk in hun interesse voor de taal (moedertaal en het Nederlands). Als de interesse er is, gaat het leren een stuk makkelijker. Het leren van een nieuwe taal zal pas het snelst gaan als kinderen die taal in het echt gebruiken.

Breng het kind in contact met leeftijdsgenootjes, kinderen in de buurt/familie/kennissen. Schrijf het kind al jong in voor de peuterspeelzaal; er zijn vaak lange wachtlijsten.

Leen kinderboeken in het Nederlands en in de moedertaal uit de bibliotheek. Er zijn in de Nederlandse bibliotheken ook kinderboeken in andere talen. Is uw taal niet beschikbaar? U kunt bijvoorbeeld een boek lenen met alleen afbeeldingen waar u zelf, in uw eigen taal, een verhaal bij verzint. U kunt samen praten over de plaatjes. Ook boeken met grote afbeeldingen en weinig tekst zijn hier geschikt voor.

Denk voor speelgoed eens aan een speel-o-theek. Hier kunt u speelgoed lenen, zodat u zelf minder hoeft aan te schaffen en veel kan variëren. Ontdek zo wat het kind leuk vindt!

Kijk samen naar zowel Nederlandse kinderprogramma's als programma's in de moedertaal. Dat hoeven heus niet alleen programma's voor hele kleine kinderen te zijn. Als u samen kijkt, steken ze er zeker wat van op. Als de interesse er is! Praat over wat er in het programma gebeurt en bijvoorbeeld over nieuwe woorden.

Laat het kind (onder toezicht) lekker zelf 'aanmodderen'. Zelf proberen en succes ervaren is het beste en het leerzaamste. Verwoord wat het kind doet, maak er waar nodig gebaren bij en/of wijs aan. Volg het kind in wat hij doet.

Maak ook de moedertaal aantrekkelijk door (kinder)boekjes, kinderliedjes en tekenfilms aan te bieden die de taalontwikkeling bevorderen. Laat het kind weten dat het 'knap' is om twee talen te spreken.

Oudere kinderen

Doe met wat oudere kinderen (vanaf 5) woordspelletjes zoals u dat vast ook wel in de thuistaal met uw kinderen deed in de auto. Woorden bedenken bij kentekenplaten, woorden bedenken met een bepaalde beginletter, rijmen, woorden bedenken binnen een bepaalde categorie (bijvoorbeeld: noem zo veel mogelijk dieren in het Nederlands), een nieuw woord bedenken met de eindletter van het vorige woord.

Plak op alledaagse dingen papiertjes met het woord erop. Niet teveel tegelijk. Hang dus niet in één keer het hele huis vol. Wissel ook van plaats, bijvoorbeeld een week lang 'spiegel' op de spiegel in de gang en daarna op de badkamerspiegel, omdat na een paar dagen het woordkaartje niet meer opvalt. Verander de kaartjes ook eens van kleur. Dat trekt opnieuw de aandacht.

Vergeet naast de zelfstandige naamwoorden de functiewoorden in de taal niet. Als u woordkaartjes op voorwerpen in huis plakt, oefenen ze vooral de zelfstandige naamwoorden in het Nederlands. Besteed al pratend aandacht aan werkwoorden, kleuren, voorzetsels, bijvoeglijke naamwoorden zoals dik/dun, leuk/vervelend, makkelijk/moeilijk, blij/boos. Er zijn verschillende woordsoorten nodig om een zin te kunnen maken.

Om de thuistaal te stimuleren kunt u uw kind inschrijven voor een cursus. Hier leert hij om in zijn of haar thuistaal te lezen en schrijven, en doet algemene kennis op over de eigen cultuur en het land van de ouders. Er zijn particuliere instanties die bijvoorbeeld Turkse lessen verzorgen.

Kijk op Kind en Taal

Op de website Kind en Taal (www.kindentaal.nl) staat hoe je een tweetalige opvoeding het beste kunt aanpakken. Hier vindt u al veel informatie en tips.

Twijfelt u of het wel goed gaat met de meertalige ontwikkeling, wacht dan niet te lang met het inwinnen van deskundig advies. Met een verwijzing van huisarts of specialist kun je een afspraak maken bij een logopedist. Zij kan beoordelen hoe het met de spraak/taalontwikkeling gaat en ondersteuning bieden waar dat nodig is. Dit kan al vanaf jonge leeftijd! Tweejarige die bij een logopedist komen zijn geen uitzondering. Laat u dan ook niet afwimpelen met opmerkingen als 'het komt wel goed' of 'hij is te jong voor logopedie' als je zelf twijfels

of zorgen hebt. Tips en adviezen voor uw specifieke situatie kunnen heel nuttig zijn en preventief zeer goed werken om mogelijke problemen te voorkomen. Door er vroeg bij te zijn is logopedische behandeling van het kind zelf lang niet altijd nodig.

Andere websites

Nederlandstalig

http://www.ouders.nl/o_taal.htm

<http://www.meertalig.2link.be/>

<http://www.meertalen.nl/Homepage.html>

<http://home.wxs.nl/~stuur013/>

Engelstalig

<http://www.nethelp.no/cindy/biling-fam.html> bilingual family web page

<http://humanities.byu.edu/bilingua/> bilingual parenting

<http://www.kidsbilingualnetwork.org/>

<http://home.arcor.de/ktdykes/bilingual.htm> raising our kids bilingually

Boekentip

Burckhardt Montanari, E. (2004) Hoe kinderen meertalig opgroeien. Uitg. PlanPlan, € 11,25. ISBN 90 76092 07 9.

Colofon

DEZE TEKST IS SAMENGESTELD DOOR DE NVLF-COMMISSIE MULTICULTURELE SAMENLEVING IN HET KADER VAN DE EUROPESE DAG VAN DE LOGOPEDIE, MEERTALIGHEID (6 MAART 2007).

DE INFORMATIE BERUST OP KENNIS EN INZICHTEN UIT VEEL VOORKOMENDE PRAKTIJKSITUATIES VAN LOGOPEDISTEN.

VRAGEN VAN OUDERS OVER MEERTALIGHEID ZIJN GEBRUIKT BIJ HET TOT STAND BRENGEN VAN DEZE INFORMATIE. DE ANTWOORDEN ZIJN VERZORGD DOOR DE REDACTIE VAN WWW.KINDENTAAL.NL